

КОМИТЕТ ЗА НАУКА, ИЗКУСТВА И КУЛТУРА

КОЕ СЯ ПЪР ПРЕГЛЕЖДАНЕ ИЗВЪРШЕНАТА ТВОРЧЕСКА РАБОТА
ОТ АВТОРСКИЯ КОЛЕКТИВ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ ПАМЕТНИК НА
СЪВЕТСКАТА АРМИЯ - ПЪРВИЯ ЕТАП, СЪГЛАСНО СКЛЮЧЕНИЯ
ДОГОВОР

І. З А С Е Д А Н И Е

София, понеделник, 11 февруари, 1950 год.

/Заседанието се откри от председателя на комисията - председателят на Комитета за наука, изкуства и култура - Рубен Леви, в помещението дадено на разположение на колектива в Народната библиотека "Васил Коларов", в 15 часа и 30 минути/

/В заседанието присъствуват:

Председателят на комисията - председател на КНИК - Рубен Леви;

Секретарят на комисията - Симеон Игнатиевски - от Софийския градски народен съвет;

И членовете:

1. Искра Пашова - подпредседател на КНИК
2. Христо Маржолев - от Националния съвет на Отечественния фронт.
3. Марин Гешков - пом. министър на Народната просвета
4. Мишо Мишев - секретар на Президиума на народното събрание.
5. Арх. Милко Георгиев - от Министерството на строежите
6. Димитър Вълчанов - художник - от Министерството на народната отбрана.

7. Проф. арх. Александър Обретенов - от Съюза на инженери и архитекти;

8. Арх. Ричка Кръдсатнова - от Комитета на демократическите български жени;

9. Арх. Милко Бичев - от Държавната политехника;

10. Иван Петров - художник - от Художествената академия;

11. Иван Руж - критик - от Съюза на българските писатели;

12. Димитър Халов - от Д.О.С.О.

13. Драган Лозенски - скулптор - от Съюза на художниците;

14. Иван Мърдов - скулптор - от Съюза на художниците;

15. Васил Гачев - скулптор - от Съюза на художниците;

16. Панайот Панайотов - художник - от Съюза на художниците;

17. Стоян Сотиров - художник - от Съюза на художниците;

А отсъствуват:

1. Панайот Гиндев - от Съюза на Българо-съветските дружества;

2. Венелин Коцев - от ДСНМ

3. Кирил Масларски - от ОРПС./

Стенограф - Димитър Михайлов.

/Заседанието се председателства от др. проф. арх. Александър Обретенов/

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Другари, пристъпваме към възложената ни работа.

Има думата др. Деню Чоканов.

ДЕНЮ ЧОКАНОВ: Другари, за да може Пленумът на Журито да се занимае с работата на подкомисията, която през този период работи и оказва помощ на авторския колектив, сметам да ви прочета протоколите на подкомисията за извършената от нея работа.

Съгласно заключителния протокол на Журито, който е утвърден с Министерско постановление № 533 от 19 май, 1951 година

Понататък, това, което се спомена и в протокола и беше наше предложение в една от вариантите, която представихме в глина, се цели също така да се подчертае големият подход към паметника. Ние имяхме първоначално идеята да дадем тази площадка /посочва я/, но изхождайки от съображението за един поглед, ние стигнахме до заключение, с оглед характера на нашия паметник, че той не е гробница, а е един тържествен паметник, един паметник, който във всички свои решения, и в своето генерално решение трябва да изразява един възход, една тържественост, ние стигнахме до заключението, казвам, че трябва да открием подхода към паметника.

И в изпълнение на една основна препоръка, дадена още на времето от Жюрието, ние решихме да потърсим друго, подходящо място за централния релеф, който имае тук /посочва го/ и който изразява посрещането на Свещетската армия от страна на българския народ.

И нас товага именно се постави този въпрос.

Ние твърде много държим и държехме за съдържанието и онава въздействие, което именно посрещането на Свещетската армия ще трябва да даде върху гражданина, и възприехме вместо релеф да го дадем в скулптурна композиция, който първоначално сметяхме, че можем да посочим някъде тук /посочва/, архитектурно свързан с паметника, а сетне се досетихме, че тези скулптури трябва да бъдат не там, в непосредствена близост до централния корпус, в конфликт по мащаб с централната композиция, а доста отделено от нея в началото на големия подход. И както казах вече, с предназначение за въздействие амеждосно върху гражданите.

Ние считаме, че в този смисъл, същото композиционно решение е правично и предлагаме тези два обекта да бъдат като такъв два момента маркираща подход и стоящи вече в един мащаб по отношение

да се изкажат по ситуацията? Общо да се изкажат? Няма.

Някой може да не е съгласен с нашето изказване?

Има думата др. Христо Мархолов.

ХРИСТО МАРХОЛЕВ: Другари, тази композиция, която стои пред нас /посочва я/ доста добре е издържана, с това предложение, което аз бих направил: тези композиции /посочва ги/ малко да се приближат към центъра на наметника, като тук /посочва мястото/ останат пет колони и отсреща пет, всичко десет, както изясни др. Вълканов, и в тия десет колони ние трябва да отразим ударите на Съветската армия от Сталинград до нас, до Берлин; тези десет главни удари на Съветската армия бяха решителни, за да дойдем до победата, до Берлин и освобождаването на поробените народи.

Кои са тези десет удара? Те се знаят. Те трябва да бъдат отразени или чрез датите, или пък по друг начин. Аз смятам само датите да се поставят.

АРХ. ДАНКО МИТОВ: Изглежда, че датите ще бъдат най-подходящи.

ХРИСТО МАРХОЛЕВ: Да. - Това са най-характерните места, през които мина пътя на Съветската армия, през огън, през желязо и стигна до победата на Съветската армия.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Сега, другари, да минем вброду архитектурното решение. Ако има некой да допълни нещо още, може да го направи.

Надейте забравя, че имаше едно предложение от началс, да не бъдат четирин колони свързани, но един общ блок.

АРХ. ДАНКО МИТОВ: Ние опитвахме, но не може и не сме задоволени от опитите, които правихме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: По архитектурната част има думата др. Иван Петров.

ИВАН ПЕТРОВ: Съгласен съм с това, че тия перипети /посочва

и второ, по самото тяхно геометрично разпределение, тук са разпределени така: в оста - светския боец и на две равни разстояние тези ~~индустриални~~ фигури /посочва ги/.

Но, като се вземе предвид, че светския боец е с вдигната ръка / и тук /посочва/ се получава пространство тук - по-малко разстояние, а тук - повече, и ако той се отреже и премести и приближи към работника...

СТОЯН СОТИРОВ: Да се освободят малко фигурите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Значи да не бъдат геометрично поставени на едно разстояние, а оптически. Жената трябва да се освободи малко.

Менге ми се струва, че е правилно това обръщане, което се получава от стъпката, но то е подчертано и горе, и при същата стъпка може да бъде по-добре завъртяно. Ние имаме кръгъл паметник.

Та това нещо /посочва го/ трябва да се запази. /Говори за квадратната композиция/.

Например фигурата на войника е малко тежка, тръпеста. Ние отиваме във всяко отношение към едно разхубавяване на нашия народ, и трябва да вземем типичното. Кое е типичното? Хубавият наш, социалистическият красив човек да го дадем в най-хубавите пропорции за човешки тип. Тук имаме едра глава, ниски крака, прилича на немците, а трябва да дадем хубава, стройна жена. Също детенцето тук стои много едро.

ИСКРА ПАНОВА: Тук вече може да се съпостави и с другата композиция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: След това образът на самия работник, общо в пропорция трябва да бъде един хубав, много красив човек. Тук той не е добре направен. И менге ми се струва, че в триъгълната композиция има едно по-голямо спокойствие.

Вземете левата ръка и вижте как тя е напрегната изкуствено.

ВАСИЛ ГАЧЕВ: Другари, няколко колеги се изказаха по този паметник, при първия етап на разглеждането на композицията и сега при втория етап в по-големи подробности. Аз ще свържа единия с другия, защото не вземах зумата в началото и смятам, че не е излишно това. Аз смятам, че този постамент долу /посочва го/ не е пропорционен.

ДРАГАН ЛОЗЕНСКИ: Това се каза.

ВАСИЛ ГАЧЕВ: Аз намирам, че тези две композиции нямат огромна разлика по между си; те са варианти. В едната има някои качества, и в другата има качества. И аз мисля, че пропорционирането във връзка с пиедестала ще наложи до известна степен и композиционното разрешение на Фигурите. Мене ми се струва че тук /посочва/ има известна театралност, драматичност. Верно е, че трябва да се подчертае съветския войник; ч този паметник е паметник на съветския войник. Но това е подчертано с това, че съветският войник е в средата на по-високо място, малко по-напред. И мене ми се струва, че ако бъде много подчертано, то няма да има тая интимност тази задушаваност, и тази връзка между руския войник и работника. На това нещо обррна много сериозно внимание др. Албошин. Войникът беше много разделечен. Трябваше да се почувства, че е по-напред, но трябваше да се почувствува и че е покротивел и интимен другар, с който ние можем да вървим наравно.

Намирам, че композиционно ще се наложи да се потърси от една страна, в зависимост от постаментта разрешението, а от друга страна от тези изказвания на другарите. В едната композиция има известна театралност, а в другата повече интимност. Нека се има предвид това нещо от нашите колеги; които са създали тези варианти, да създадат нещо средно, по-реалистично, по-правдиво и подходящо за мястото. Това е по отношение композицията.

смятаме, че в сегашния етап се уясняват. За нас това е едно откриване пътя за понататъшната работа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Другари, можем да свършим с това. Можем да минем към релефите.

Има думата др. Искра Панова.

ИСКРА ПАНОВА: Няколко думи искам да кажа. Вие сте повече в течение на работата. Аз за пръв път се запознавам с нея.

Сметам, че не е излишно още веднаж, както се направиха известни напомнявания, да се спрем на това, какъв характер общо, какъв печат ще носи паметника. Требва да ни бъде ясно това. Това не е паметник в Берлин или другади. Тук, у нас, паметника трябва да носи спецификата на нашето отношение към Съветския съюз, към нашата история в момента, в който го строим, трябва да има ведриня, младост, дружба, любов, въсторг - всичкото това трябва да го има в него. Това са неща качествено различни от другите съветски паметници издигнати за благодарност към Съветската армия.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Ние претендираме да сме най-близо.

ИСКРА ПАНОВА: Задето и нашите отношения качествено са различни. Съветската армия освободи много народи. Нашият народ го освободи по некакъв друг начин. Ние имаме отношение към тях. Ето защо, паметникът трябва да бъде паметник на дружбата, паметник на младостта, паметник на Българо-съветската дружба; този паметник трябва да излъчва много оптимизъм, много младост, много сила трябва да има в него. Ето, това нещо трябва да се поставяме колективно да го постигнем. Ако е имало вдъхновение, което тук не личи - наново ли да се потърси, ново вдъхновение да се намери, но обезателно след всичките тези търсения извършени до сега, наново да почнат и наново да видим състоянието, силата на освободителната Съветска армия в онзи върховен момент, младостта и

надеждите, които възбуди и онова творчество, за което ние пак на нея трябва да благодарим. И повече идея и младост трябва да има в него. Прекрасни образи трябва да има. Просто да се запечатат и за нас самите и за целия наш народ. Какво беше тогава, какво бяхме ние, какво сме сега ние със Съветския съюз. Трябва другарите да се вдъхноват; поезия ли ще четат, песни народни ли ще слушат, но трябва да се вдъхноват.

АРХ. ДАНКО МИТОВ: Това е важен етап. Но, безспорно, той сега настъпва до голяма степен. Но разбира се, има неща от чисто композиционен и идеологичен характер, които тук се разрешават.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Те са свързани.

ИСКРА ПАНОВА: Трябва да махнете формалните търсения и да се спрете на същественото на въпроса.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Това е естествено отношение. В тази младост се е получило известно патетично третиране.

ИСКРА ПАНОВА: Значи един свеж реализъм трябва да се постигне.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Това се чака и от паметника. Това обязательно трябва да стане.

ИСКРА ПАНОВА: Може да свършим с композициите.

ПРЕДСЕДАТЕЛ АРХ. АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ: Да свършим с композициите и да минем към изреченията.

/ III. Преминва се към разглеждане идейно-композиционното разрешение на скулптурната композиция "Октомври 1917 год." представена в глина, в мащаб 1:10/.